

DOROTI
KUMSON

laku noć,
lepotice

Prevela
Biljana Kukoleča

Laguna

Naslov originala

Dorothy Koomson

GOODNIGHT, BEAUTIFUL

Copyright © Dorothy Koomson, 2008

Translation Copyright © 2009 za srpsko izdanje, LAGUNA

Za Kamička

PROLOG

On stalno plače.

Čak i kada su mu oči suve ima onaj opsednuti izraz praznine, tipičan za osobu koja u sebi jeca.

Želim da mu pomognem, ali ne dozvoljava da mu se približim. Plače sam, zatvoren u sobu koja je trebalo da bude dečja. Spava okrenut leđima, gradeći telom zid koji ga deli od sveta. Obraća mi se praznim rečima i rečenicama bez dubljeg značenja. Imao je običaj da sve što govori boji dubinom svoje ljubavi, a sada mi se obraća samo zato što mora. Sve što kaže prazno je i besmisleno.

Taj bol je tako veliki, ogroman, da on u njemu tone. Pliva naslepo, kao što bi učinio u olujnoj noći na moru. Pliva u susret talasima koji se lome, a nikud ne stiže. Svaki dan ga odvlači sve dublje, što dalje od života i mene. Jedino misli o gubitku koji je pretrpeo. Sve ostalo mu je nevažno. Želim da ga uzmem za ruku i oboje nas povedem ka sigurnosti. Želim da ponovo bude svoj, da mu zalečim rane i pomognem da ozdravi.

No, on ne želi da doprem do njega. Izmiče mi i više voli da sâm to postigne. Vidite, on krivi mene. Krivi sebe, ali i mene.

I ja sebe okrivljujem. A okrivljujem i nju, Novu. To je i njena greška i odgovornost. Da nije bilo nje...

Ipak, najviše okrivljujem sebe. Toliko želim da prestane da plače, da ne trpi više ogromnu tugu i bol u svakom deliću duše.

Ne shvatam gubitak koji on i Nova dele. No, razumem muža i shvatam da ću ga uskoro izgubiti. Desiće se baš ono što sam htela da sprečim kada sam učinila ono što jesam, i kad sam rekla ono što sam rekla. No, ovog puta ga neću izgubiti zbog druge žene i njenog nerođenog deteta, već ću ga izgubiti zbog njega samog, zato što se on sve više gubi.

Vidim šta se događa: davi se u svom bolu i tako duboko tone da neće moći da ispliva na površinu. Potonuće u beskrajne sive dubine i neće biti u stanju da se vrati u život. Ja, s druge strane, neću biti u stanju da stojim na obali i posmatram kako se davi.

Petljala mu je oko obuće i izula cipele, a on je posmatrao kako mu svlači čarape, osetivši nešto hladno ispod stopala. Bilo je hladno kao u kupatilu pre kupanja.

I eto, pred njim je bila voda.

Kao ogromna, ogromna kada.

„To je plaža“, kazala je mama.

„Plaža“, ponovio je.

„To se zove more.“

„More!“

„Hodi da pokvasimo noge.“

Pokazao je naniže. „Nožne prste?“

„Da“, rekla je. „Da u moru pokvasimo nožne prste.“

Pružila mu je ruku, toplu kao i obično. Ruka joj je bila topla, a njegova stopala hladna. Krenula je s njim ka moru.

„Biće hladno“, kazala mu je.

„Hladno!“

Zatim su mu nožni prsti nestali ispod površine. Nije video prste, samo more.

„Vau!“, povikala je mama kada je i sama zagazila u more.

„Vau!“, viknuo je i on.

„Vau!“, povikali su oboje uglas. „Vau!“

Leo, u uzrastu od 18 meseci.

Prvi deo

PRVO POGLAVLJE

„Hej, marmi!“

Biće to još jedan od onih dana.

Znala sam to još jutros, čim sam otvorila oči. Imala sam jak osećaj koji me je celu prožimao da će sve teći nepredvidljivo i nekontrolisano. Moraću da pretrpim još jedan takav dan. Dok sam se tuširala i odevala, nadala sam se da sam se prevarila, a onda sam uključila radio da mi pravi društvo dok spremam kašu i seckam voće.

Leo mi je potvrdio da se nisam prevarila. Biće to još jedan od *onih* dana. Ništa neće ići kako treba, nerviraćemo se, a moj sedmogodišnjak će opet praviti gadne šale na moj račun. Pokušaće da me razljuti.

Oslovljava me sa „marmi“ samo kada želi da me nervira. Zna koliko to mrzim; zna i da bi mogao da mi se obrati sa „Novo“, i da bih to manje mrzela nego „marmi“. Pokupio je to iz američkih televizijskih serija, ali je pogrešno čuo kako izgovaraju reč „mami“, što me uvek podseti na činjenicu da ne ume da kaže „put“ nego „pout“, ili kaže „alominijum“ umesto „aluminijum“. U stanju je da bez ikakvog razloga govori pogrešno.

Stojim kraj sudopere, u sapunjavoj vodi ispiram činiju za poridž i posmatram Leov odraz u prozoru: skakuće preko sobe

do masivnog hrastovog stola i penje se u svoju stolicu držeći činijicu ispred sebe. Svakako će celog dana nastojati da me nervira. Ne samo da me je oslovio sa „marmi“ već je, umešto da se obuče za školu, obukao dres s natpisom *Tinejdžerski supermen*.

Zatvorila sam slavinu i okrenula se da ga osmotrim. Baš sam htela dobro da ga odmerim u punom sjaju: obukao je svetlozele-ni kostim sa crvenom kapuljačom što može da se skine; visi mu nemarno preko desnog ramena, a stavio je i crvenu masku koja mu ističe oči sa dugim trepavicama i prekriva mu deo lica.

Visok je nešto preko jedan metar – moj sedmogodišnji superheroj sa nagoveštajem bicepsa, širokim grudnim košem, izraženim pločicama na stomaku i lepo izvajanom zadnjicom.

Udahni duboko, kažem sebi. A sad izdahni.

Sklapam oči i brojim do deset. Prisećam se detalja zbog kojih ga volim: mislim na dan kada mi se kao dvodnevna beba ljupko osmehnuo dok sam ga jednom rukom držala u naručju. Sećam se kako je sa osamnaest meseci stajao na plaži i posmatrao obalu, zaranjajući i izvlačeći stopala iz vode. Prisećam se i kako mi je sa pet godina kazao da sam najbolja mama na svetu zato što sam mu za rođendansku večeru napravila tost sa sirom i pasuljem.

Ponekad moram tako da se ponašam sa Leom. Tako sebe podsećam na to da ne želim da ga izgubim. Postoje samo dve osobe na svetu koje uspevaju da mi razbiju oklop i toliko me uznemire da počnem da vičem. Leo je jedna od njih, i to čini veoma često.

Otvaram oči, a on još sedi u istoj odeći. Radni je dan i treba da ide u školu, a ja se i dalje trudim da pokažem kako to što je obukao ne ostavlja na mene naročit utisak.

„Dakle, marmi, je li to sve što imamo za doručak?“, pita me Leo mašući kašikom, glave nakrivljene na jednu stranu, dok i dalje zuri u mene.

Osećam da mi krv ključa i vrelina puži grlom paleći mi obraze. Uskoro ću zaplakati. Ako viknem na njega, oseću se grozno i moraću da odem u svoju sobu da se isplačem. Ako ne oćutim, moraću da smislim nešto drugo, recimo, da mu sve do vikenda zabranim igranje *plejstejšnom*, ali će tada on plakati. To će, opet, i mene naterati u plač mada, naravno, u tajnosti i tišini moje sobe jer ne mogu da podnesem kada on plače. To znači da mi, ukoliko ne uspem da ga urazumim, u toku jutra svakako sledi jedno plakanje.

„Leo, idi da se spremiš“, kažem mu mirno. „Obuci školsku uniformu.“

„Spreman sam“, odgovara mi.

„Ne, nisi.“

On klima glavom i mršti se. „Spreman sam“, tvrdi i dalje. „Ići ću u ovome.“

„Ne želim da se raspravljam, odmah idi i spremi se. *Odmah!*“

„Idem u ovome. Treba da idem u toj odeći.“

„Leo!“, stiskam zube i nastavljam: „Mol...“

DING-DONG! – odjeknulo je zvonce na vratima. Tamne oči su mu zablistale kao da mu je rođendan, pa očekuje uobičajenu hrpu poklona koje mu poštar donosi. Pre no što sam i shvatila šta radi, skočio je iz stolice i projurio kroz kuhinjska vrata. Potrčala sam za njim sa jednim: „Nemoj...“; koje mi je zamrlo na usnama.

Čak i da sam nešto kazala, ipak bi uradio ono što zna da ne treba. Petlja nešto oko kvake svojom snažnom ručicom i širom otvara vrata.

Predsoblje je odjednom preplavljeno svetlom, divnim blistavim svetlom. Podižem ruku da zaklonim oči od jakog svetla koje plavi prostoriju tako da sve zablista.

Na pragu ne stoji poštar već mršav visok mladić obasjan svetlom, u belom odelu, u košulji sa belom kravatom i u belim cipelama. I sam blista na svetlu koje nas obasjava. Crna kosa

mu je pažljivo očešljana, sa savršenim razdeljkom na sredini, a tamna lokna mu pada na čelo; veoma bela koža naglašava tamnu boju njegovih krupnih očiju sličnih lešniku; lice mu deluje zrelo, prijateljski i otvoreno. Smeška mi se prijateljski i uverljivo, a zatim se s još širim i osećajnijim osmehom okreće Leu.

„Jesi li spreman, momče?“ pita ga. Govori ne pokrećući usne. Taj govor mi odjekuje u glavi i u srcu. Poznajem ga, a i on mene zna, ali ne mogu tačno da se setim odakle.

„Jesam“, potvrđuje Leo klimajući glavom i trepćući. „Spreman sam“, kaže pokrećući živahno usne.

„O čemu se radi?“ pitam.

„Čini se da si spreman“, kaže mladić Leu.

„Nećeš ići nikuda sa njim“, kažem ja.

Čovek baca pogled na mene i smeđim očima me prijateljski posmatra. Zuri u mene ljubazno ali odlučno. Pogled mu izražava konačnu odluku. „Vreme je, Novo“, kaže mi ne pomerajući usne.

Leo trči ka meni, rukama me grli oko struka zagnjurivši lice u gornji deo mog stomaka, na trenutak se pripi a zatim odvoji od mene.

„Nedostajaćeš mi, mama“, kaže Leo gledajući naviše, s osmehom na licu. „Mnogo ćeš mi nedostajati.“

Pružam ruku da ga dohvatim i zadržim, ali grabim prazan vazduh; ne uspevam da ga dohvatim. Leo je s tim čovekom i drži ga za ruku. Razlikuju se, ali i liče. Leo će s njim biti siguran. Ali ipak ne mogu da ga pustim. Kako da ga pustim da ide?

„Kuda ga vodiš?“, pitam. „Nije ni odeven kako treba. Kuda ga vodiš?“

„Sve je u redu, mama“, kaže Leo. „Želim da idem. Kazao sam ti da sam spreman. Ići ću u ovome.“

Odmahujem glavom. Ne. Nije spreman. Kako tako mali dečak može biti spreman da nekuda ide bez mene? Kako?

Nije spreman. Nisam ni ja spremna. „Poći ću i ja sa tobom“, kažem.

Leo trepće, podiže ruku i maše mi. „Zbogom, mama, zbogom.“ „Ne...“

Širom otvaram oči, potpuno zbunjena i uplašena; misli mi lutaju dok nastojim da shvatim šta se dešava i gde sam. Soba je veštački zamračena; pruge narandžastog uličnog svetla probijaju se kroz horizontalne žaluzine, a belo svetlo blešti iz hodnika delimično osvetljavajući sobu kroz četvrtasto sigurnosno staklo na vratima. Pogled mi luta unaokolo i vidim nepoznate ugaone oblike i senke.

Tada čujem zvuk aparata za održavanje životnih funkcija. Ritmično pijukanje iz pozadine podseća me na to gde se nalazim, i pogled mi pada na krevet.

On je još tamo. Još je tamo, u krevetu. Ja sedim na stolici, a svaki mišić moga vrata i leđa vapi u agoniji. Pokušavam da od sebe oteram bol i vidim ima li neke promene, da li se Leo pomerio dok sam spavala.

Leo i dalje leži na leđima blago sklopljenih očiju, onako kako inače leži otkako se našao u tom svom svetu. On je između dva sveta: nije ni budan, a nije ni na onoj drugoj strani. Naginjem se na stolici primičem se bliže da mu bolje osmotrim lice. Onaj san je bio tako živ. U njemu se kretao, govorio je i hodao. To se svakako mora odraziti i na stvarnost. *Mora li?*

Oči su mu i dalje sklopljene. Usne meke i malo razdvojene, crte opuštene i bezizrazne. Ne izgleda onako kao što izgleda kad normalno spava. Detaljno se sećam svih njegovih izraza u snu, pokreta mišića i izvijanja; kao da i u snu vodi neki buran život sličan onome na javi. Ovaj san nimalo ne liči na njega: obično ne ostaje dugo tako miran, nešto ga uvek probudi i

prene i navede da poželi da potrči. Nikada nije toliko dugo bio miran.

„U redu je, mama, želim da idem.“ Tada je uzeo onog čoveka za ruku. U mom snu je nesumnjivo hteo da ode.

Bacila sam pogled preko kreveta na Kejta; njegova visoka, mišićava figura svalila se na stolicu s druge strane kreveta, obrijana glava mu je u snu pala na rame; i dalje je u policijskoj uniformi. Očigledno je došao odmah nakon smene i našao me je kako čvrsto spavam, jer uopšte nisam čula kada je ušao. Obično se probudim kada uđe i upita me kako mi je prošao dan, a onda odem kući da spavam, ali danas sam to propustila. Mislim mi proleće neko nejasno sećanje na njegove usne koje mi se spuštaju na čelo i na ruku što mi miluje obraz. Bila sam nesvesna, ali ipak sam osetila njegovo prisustvo.

Okrećem se Leu pitajući se da li je svestan našeg stalnog prisustva. Jedno od nas neprekidno sedi kraj njegovog kreveta, posmatra ga i čeka. Čeka.

Dopire li zvuk mašina do njega? Čuje li pozdrave, razgovor, odlomke iz knjiga koje mu čitam, pozdrave za laku noć? Zna li da je četvrtak? To mu je drugi četvrtak ovde. Dopiru li u snu ti sitni delići stvarnosti do njega, podsećajući ga na svet koji se i dalje okreće? Ili je zaključan negde daleko od svega? Sakriven i sklonjen. To ne bih mogla da podnesem. Ne bih mogla da podnesem da bude sasvim sam ne znajući da sam ja tu i da čekam da se vrati.

„Spreman sam, mama. Želim da idem.“

Trljam palcima oči sklanjajući trunčice krmelja i nastojeći da se masiranjem razbudim i podstaknem svoje lice da oživi.

„Spreman sam da idem.“

Posle trinaest tako provedenih dana mislila sam da mi se telo naviklo na stalni boravak u toj stolici; mislila sam da više neću biti tako ukočena i nepokretna i da mi telo više neće jakim bolovima reagovati na svaki pokret. Ustajem i pril-

zim krevetu, pa instinktivno isključujem kontaktne elektrode kojima je vezan za mašinu i zurim u njega. U mog dečaka. On je proteklih sedam i po godina bio glavni razlog da svakodnevno ustajem iz postelje; čak i da nisam želela, morala sam to da činim. Od časa kada se rodio, svet mi se okretao oko njega, a sada je polumrtav.

Polako mu vrhovima prstiju prelazim preko čela, sasvim lagano da ga ne uznemirim. Čak me i sada nagon tera da budem vrlo pažljiva i da ga ne ometam. Mada bi to ometanje, u stvari buđenje, bilo baš ono što želim da postignem.

Glava mu je bila obrijana, ali je tanak sloj tamne kose ponovo pokriva. To su oni učinili, još pre osam dana su obrijali i uklonili njegove divne, guste crne kovrdže. Glava boje karamela veoma mu je glatka, osim na donjem delu lobanje gde su za tri krvna suda postavili drenove kako bi sprečili eventualna dalja krvarenja. Kazali su mi da je operacija bila sasvim uspešna.

Zurila sam u hirurga sa zelenom kopicom na glavi i maskom spuštenom na vrat; zelena uniforma delovala je neobično čisto.

„Uspešna?“, ponovila sam kao odjek.

Klimnuo je glavom. Objasnio mi je da druga aneurizma, koje su se plašili, nije pukla i da je ta opasnost sada otklonjena.

„Uspešna“, ponavljala sam, a glas mi je zvučao udaljeno i nepovezano. Kejt je spustio ruku na moju mišicu da me umiri. Ta reč je za hirurga i za mene očigledno imala različito značenje. Moj dečko je i dalje spavao, lice mu je i dalje bilo nepokretno, oči nije otvorao, ali je to ipak bio uspeh. „Hvala“, rekla sam dok mi je mišicu obuhvatala Kejtova široka i topla šaka. Nije hirurg kriv što nije shvatao šta zapravo znači reč uspeh. To bi značilo da se Leo vrati u normalno stanje ili da mi barem kažu kada će se probuditi.

Vratila sam se i sela na smeđu stolicu. Podivši noge ispod sebe, zbacila sam glavu i posmatrala Lea.

To je svet u kome trenutno živim. U tom svetu uspeh znači baš to što sam čula. U tom svetu znam da mi se iz snova rađa osećanje koje svakoga dana postaje čvršće, osećanje da je Leo možda spreman.

Možda zbilja moram da ga pustim da ode.

„Vidi stomak one žene!“, rekao je.

Video je kako mama sklapa oči pre nego što je rekla: „Pssst!“, a onda ga je, ljuljajući ga u krilu, poljubila u čelo.

„Vidi stomak one žene!“, ponovio je. Pokazivao je rukom. Bio je okrugao kao fudbal, ili kao mamino najveće jastuče.

„Psst, ćuti!“, kazala mu je mama. Uхватила mu je prstić i poljubila ga.

„Mama! Vidi stomak one žene!“

Mama nije pogledala već je pritisnula neko dugme i to se opet desilo; začuo se zvuk zvona nalik onom na vatrogasnim kolima. Autobus je, kao i obično, stao. Mama mu je zgrabila kolica i povedla ga niz stepenice, ka izlazu.

Rasklopila je kolica i spustila mu sedište, ali je on hteo da sedne. „Hodaću“, rekao je. „Hodaću.“

Mama je i dalje petljala nešto oko kolica, a kada je autobus otišao, uspravila se. „Leo, zašto moraš da pokazuješ nečiji stomak? Ili onog čovečuljka? Ili bele grudi one žene? Ili čudnu kosu onog prolaznika?“, pitala je. „Ovo je treći put u dva dana da si to učinio. Moraću da naučim da vozim, jer sa tobom ne mogu da uđem u autobus.“

Spustila je torbu u kolica. „Jednog od ovih dana neko će me zbog toga raspaliti po nosu.“

„Zar si ti nevaljala?“, pitao je. Da li je mama bila nevaljala kao on ponekad, kada bi dobio ćušku?

Mama je, nakrivljene glave, zurila u njega. „Ponekad se pitam šta li sam bila u prethodnom životu?“ Pogurala je kolica jednom rukom, a njega uhvatila drugom. „Hajde, moraćemo dugo da hodamo!“

Neka žena, koja je podsećala na baku, nasmešila mu se u prolazu. „Moja mama je nevaljala“, rekao joj je.

Žena je pogledala mamu. „Sigurna sam da jeste“, kazala je žena i otišla dalje.

Osmehnuo se mami, ali ga ona nije videla – otvorenih usta je zurila u onu ženu.